

การพัฒนาารูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี

Development of a Service Model for the Lending of Prosthetic Devices and Medical Equipment at Lopburi Provincial

สุชาญวัชร สมสอน

Suchanwat Somsorn

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี

Boromarajonani College of Nursing Changwat Nonthaburi

E-mail : suchanwat.somsorn@bcnnon.ac.th

(Received: 26 March 2025, Revised: 9 October 2025, Accepted: 15 October 2025)

<https://doi.org/10.57260/stc.2025.1138>

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ พัฒนารูปแบบ และประเมินผลรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี โดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เอ ไอ ซี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี และเจ้าหน้าที่กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี จำนวน 25 คน และผู้รับบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ จำนวน 85 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และชุดคำถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ระหว่างเดือนตุลาคม 2566 ถึงกันยายน 2567 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรีไม่สามารถเข้าถึงกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ได้อย่างครอบคลุม และหน่วยบริการขาดแคลนการอุปกรณ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษา เป็นรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์และจัดการข้อมูลด้วยระบบดิจิทัล ให้คำแนะนำวิธีการใช้กายอุปกรณ์และการดูแลรักษา และประสานงานสหวิชาชีพในพื้นที่ในการดูแลต่อเนื่อง ภายใต้ศูนย์ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี 3) นำรูปแบบไปใช้เป็นระยะเวลา 2 เดือน 4) ประเมินผล พบว่า ผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรีสามารถเข้าถึงกายอุปกรณ์ได้อย่างทั่วถึง รวมถึงสามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น และระดับความพึงพอใจภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มรายการกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ให้มีความครอบคลุมกับความต้องการของผู้รับบริการ และควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ของบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ เพื่อสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: พัฒนารูปแบบบริการ ยืม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์การแพทย์

Abstract

This participatory action research aims to analyze the current situation, develop a service model and evaluate the outcome for lending assistive devices and medical equipment in Lopburi Province. The study employs the AIC (Appreciation, Influence, and Control) participatory planning process. The sample group consists of 25 individuals, including committee members and staff of the Lopburi Provincial Rehabilitation Fund of 85 individuals. Data were collected using questionnaires, interviews, and open-ended questions developed by the researcher from October 2023 to September 2024. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data were analyzed using content analysis.

The study results indicate that: 1) Persons with disabilities, elderly individuals with dependency, and those in need of rehabilitation in Lopburi Province face limited access to assistive devices and medical equipment. Additionally, service units experience shortages of essential assistive devices and medical equipment. 2) The developed service model includes a lending system for assistive devices, guidance on their proper use and maintenance, and coordination with multidisciplinary teams in the area for continued care. This model operates under the Assistive Device and Medical Equipment Lending Center of the Lopburi Provincial Administrative Organization. 3) The model was implemented for two months. 4) The evaluation revealed that individuals in need could access assistive devices more comprehensively, enabling them to maintain a better quality of life. Overall satisfaction with the service was rated at the highest level. Recommendations this study suggests expanding the list of assistive devices and medical equipment to better meet the needs of service users. Additionally, increasing public awareness through various communication channels about the assistive device and medical equipment lending service is recommended to enhance operational efficiency.

Keywords: Development of service model, Lending, Prosthetic devices, Medical equipment

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร ซึ่งในปี 2565 สัดส่วนผู้สูงอายุของไทยได้เพิ่มเป็นร้อยละ 20.00 ของประชากรทั้งหมด ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ และคาดการณ์ในปี 2583 ผู้สูงอายุไทยจะมีแนวโน้มเพิ่มเป็นร้อยละ 31.40 ของประชากรทั้งหมด การเข้าสู่สังคมสูงอายุได้ส่งผลกระทบต่อในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านสุขภาพ ปัญหาสุขภาพหลักของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นภาวะที่เกิดจากโรคเรื้อรัง โรคเกี่ยวกับความผิดปกติของอวัยวะรับสัมผัส และโรคความผิดปกติทางระบบประสาท ผลกระทบจากโรคเหล่านี้ทำให้เกิดภาวะพึ่งพิงต่อครอบครัวและสังคม รวมถึงค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มสูงขึ้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566; กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ, 2564) ซึ่งการลดปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในประเทศไทยมีการมุ่งเน้นยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรสูงอายุให้สามารถช่วยเหลือดูแลตนเองให้นานที่สุด รวมถึงส่งเสริมการดูแลและลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังมีผู้พิการผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถช่วยเหลือให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ (กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ, 2564; สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2562)

จังหวัดลพบุรีได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านประชากรของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยพบว่า จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ปี 2566 มีจำนวน 163,622 คน คิดเป็นร้อยละ 22.47 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัดลพบุรี (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จำแนกเป็นกลุ่มติดสังคม จำนวน 105,404 คน กลุ่มติดบ้าน จำนวน 8,732 คน และกลุ่มติดเตียง จำนวน 1,209 คน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2567) ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกาย นอกจากนี้ ผู้พิการในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ปี 2556 พบว่า มีจำนวน 23,447 คน โดยแบ่งตามประเภทของผู้พิการ ได้แก่ พิการทางการมองเห็น ร้อยละ 7.20 พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ร้อยละ 18.94 พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ร้อยละ 50.18 พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ร้อยละ 7.73 พิการทางสติปัญญา ร้อยละ 6.48 พิการทางการเรียนรู้ ร้อยละ 0.85 พิการทางออทิสติก ร้อยละ 0.79 และพิการมากกว่า 2 ประเภท ร้อยละ 7.81 (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2566) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อข้อจำกัดในการเข้าถึงกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ในพื้นที่ห่างไกลซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต การดำเนินการเดิมโรงพยาบาลสนับสนุนเพียงอย่างเดียว กายอุปกรณ์ได้รับเฉพาะผู้พิการและอุปกรณ์การแพทย์ได้รับเฉพาะผู้ป่วยที่มีภาวะรุนแรงของโรค ซึ่งการลดปัญหาดังกล่าวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี จึงมีการจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรีขึ้นเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพ และจัดบริการยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการยืมกายอุปกรณ์สำหรับกลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และกลุ่มผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี, 2566)

จากการทบทวนการศึกษาเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพและบริการเยี่ยมกายอุปกรณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ มุ่งเน้นผลลัพธ์การดำเนินงานและปัจจัยความสำเร็จของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพระดับจังหวัด ยังขาด การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบริการเยี่ยมกายอุปกรณ์ภายใต้กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพระดับจังหวัด (อนัษฐพงษ์ ประถมวงศ์, 2565; สุริยันต์ ปัญหาราช, 2560) นอกจากนี้ การนำเทคนิคกระบวนการวางแผน แบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control AIC) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน เพื่อจัดทำแผน โดยเป็นวิธีการที่เปิดโอกาส ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยน มีการระดมสมอง วิเคราะห์พัฒนาทางเลือก เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา เกิดการตัดสินใจร่วมกันต่อการพัฒนาท้องถิ่น (อรนภา วีระชุนย์ และ สุชาญวัชร สมสอน, 2566; ประชาสรรค์ แสนภักดี, 2565; สิ้นธุ์ สโรบล, 2552) การนำเทคนิค AIC มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ทำให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์การบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์ และอุปกรณ์การแพทย์ พัฒนารูปแบบบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์และผลการดำเนินงาน โดยความร่วมมือของคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี และเจ้าหน้าที่กองทุนฟื้นฟู สมรรถภาพจังหวัดลพบุรีที่ช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มี ภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และ อุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี โดยได้นำเทคนิค AIC มาใช้ในการพัฒนารูปแบบบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และ อุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี โดยเน้นการพัฒนาแนวทางในบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ ให้เหมาะสมกับจังหวัดลพบุรีมากที่สุด เพื่อให้การบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ องค์การ บริหารส่วนจังหวัดจังหวัดลพบุรีมีแนวทางการบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัย ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญปัญหาการเข้าถึงกายอุปกรณ์ของผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ จึงศึกษาว่า รูปแบบบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์ การแพทย์จังหวัดลพบุรี จะสามารถส่งผลให้สามารถเพิ่มการเข้าถึงบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์ การแพทย์แก่กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพให้ สามารถดำเนินชีวิตดูแลตนเองอย่างเหมาะสมและเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ พัฒนารูปแบบ และประเมินผลรูปแบบบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และ อุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) โดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เอ ไอ ซี ภายใต้การดำเนินงานโครงการส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในเขตจังหวัดลพบุรี ระหว่างเดือนตุลาคม 2566 ถึงกันยายน 2567 (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี, 2567)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการศึกษานี้ คือ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี และเจ้าหน้าที่กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี จำนวน 48 คน

กลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 -4 เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี และเจ้าหน้าที่กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี จำนวน 25 คน ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria)

1. ผู้ที่มีอายุ 20 ปี ขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง
2. ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี หรือเจ้าหน้าที่กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี
3. สนใจเข้าร่วมโครงการ

เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria)

ไม่สามารถร่วมกิจกรรมมากกว่าร้อยละ 40

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีจำเพาะเจาะจง จำนวน 25 ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ในการคัดเลือก

กลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 4 เป็นผู้รับบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ จำนวน 85 คน ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria)

1. ผู้ที่มีอายุ 20 ปี ขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง
2. เข้ารับบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์
3. สนใจเข้ารับบริการ

เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria)

ไม่มี

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง ในการศึกษานี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีจำเพาะเจาะจง จำนวน 85 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ในการคัดเลือก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ชุดคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย 1) คำถามที่ใช้ในการระดมสมอง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี การเข้าถึงบริการ และระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพ 2) คำถามที่ใช้ในขั้นตอนทำการประเมินผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และผลการดำเนินงาน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์รายกลุ่ม ใช้ในขั้นตอนดำเนินงาน เป็นการสัมภาษณ์รายกลุ่ม เกี่ยวกับความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค การแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความพึงพอใจของบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดจังหวัดลพบุรี เป็นมาตรวัดชนิดประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ข้อคำถามประกอบด้วย 2 ด้านได้แก่ ด้านกายอุปกรณ์ จำนวน 4 ข้อ และด้านการบริการ จำนวน 4 ข้อ รวม 8 ข้อ โดยการแปลผลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (ธีรศักดิ์ เลี้ยวไธสง , 2549) กำหนดระดับความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงของเนื้อหาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงและความสอดคล้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ นักกายภาพบำบัดเชี่ยวชาญด้านฟื้นฟูสมรรถภาพ 1 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพที่เชี่ยวชาญด้านฟื้นฟูสมรรถภาพ 2 ท่าน โดยแบบสอบถามส่วนที่ 1-3 มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.99, 1 และ 0.97 ตามลำดับ จากนั้นนำเครื่องมือมาแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบใช้กับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาคอนบาค เท่ากับ 0.97 แล้วนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากที่สุด ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2566 ถึงกันยายน 2567 ภายใต้การดำเนินงานโครงการส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในเขตจังหวัดลพบุรี โดยประยุกต์ใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เอ ไอ ซี ประกอบด้วย 4 ระยะ 5 ขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การทบทวนสถานการณ์

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้จัดประชุม 1 วัน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างร่วมวิเคราะห์สถานการณ์การบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี โดยนำเสนอผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการ

ดำเนินงานที่ผ่านมา จากนั้นกลุ่มตัวอย่างร่วมกันระดมความคิดโดยใช้คำถามที่ใช้ในการระดมสมอง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี การเข้าถึงบริการระบบการดูแลรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพ จากนั้นระดมสมองเพื่อสร้างแผนปฏิบัติการในการบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดลพบุรี โดยมีแผนปฏิบัติการสำหรับศูนย์ให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรีในการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดลพบุรีต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการประชุม 1 วัน เพื่อสรุปและทำแผนปฏิบัติการที่ได้จากผลการระดมสมอง และแนวทางที่ได้รับไปปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้โดยผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือศูนย์ให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรีเพื่อนำแผนไปใช้ตามที่ตั้งไว้

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการกำกับติดตามแผนปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยติดตามแผนปฏิบัติการ จำนวน 1 ครั้ง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์รายกลุ่มและสังเกตระหว่างที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุยถึงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ปัญหาอุปสรรค และวิธีการแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยจัดประชุม 1 วัน เพื่อทบทวนแผนปฏิบัติงานที่ได้ดำเนินการโดยให้กลุ่มตัวอย่างทบทวนแผนที่ดำเนินงานไปแล้ว สรุปปัญหาอุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นปรับปรุงแผนปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ให้เหมาะสมที่สุด

ระยะที่ 4 ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยจัดประชุม 1 วัน เพื่อประเมินผล โดยอภิปรายในขั้นการทำการประเมินผลการดำเนินงาน ด้วยคำถามที่ใช้ในขั้นตอนทำการประเมินผล โดยให้กลุ่มตัวอย่างสรุปปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และผลการดำเนินงาน รวมถึงผู้รับบริการทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้ารับบริการ จากนั้นผู้วิจัยสรุปรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาสรุปผลการดำเนินงาน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ดำเนินการภายใต้การดำเนินงานโครงการส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในเขตจังหวัดลพบุรี โดยผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่างเคร่งครัด โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ รวมทั้งความเสี่ยง อันตราย หรืออาการไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบอย่างละเอียดและชัดเจนก่อนเข้าร่วมการวิจัย ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการโดยสมัครใจ ปราศจากการบังคับหรือการขู่ใดๆ และสามารถยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่เสียสิทธิหรือได้รับผลกระทบทางใดทางหนึ่ง นอกจากนี้ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บรักษาอย่างเป็นความลับ ปกปิดชื่อและรายละเอียดที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยเฉพาะในลักษณะข้อมูลภาพรวม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการ

ระบุตัวตนของผู้เข้าร่วมการวิจัย อันเป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ แจกแจงความถี่ ร้อยละ และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการทบทวนสถานการณ์การบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี

จากการศึกษาพบว่า จังหวัดลพบุรีมีผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ปี 2566 มีจำนวน 163,622 คน ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงอยู่ในกลุ่มติดสังคม จำนวน 105,404 คน กลุ่มติดบ้าน จำนวน 8,732 คน และกลุ่มติดเตียง จำนวน 1,209 คน และผู้พิการ จำนวน 23,447 คน โดยจากการสำรวจความต้องการการอุปการะและอุปกรณ์การแพทย์สำหรับผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ปี 2566 จำนวน 12 รายการ รวมทั้งสิ้น 3,803 ชิ้น จากการระดมสมองของผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลกระทบของสถานการณ์การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลทำให้การดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรีเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ทำให้กลุ่มดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็นเพื่อนำไปใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพที่บ้านได้ จึงทำให้เกิดความพิการหรือภาวะแทรกซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังพบว่าหน่วยบริการในพื้นที่จังหวัดลพบุรียังมีปัญหาในการขาดแคลนการอุปการะและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น เช่น ที่นอนลม เตียงผู้ป่วยเครื่องดูดเสมหะ เป็นต้น และประชาชนในพื้นที่ห่างไกลยังไม่ได้รับการดูแลและการฟื้นฟูสมรรถภาพได้อย่างทั่วถึง รวมถึงขาดข้อมูลการฟื้นฟูสมรรถภาพและการเข้าถึงแหล่งกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ในพื้นที่จังหวัดลพบุรีผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างได้ร่วมกันสร้างรูปแบบบริการที่จะเห็นถึงการสนับสนุนบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี เพื่อให้กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยการจัดตั้งศูนย์ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดจังหวัดลพบุรี ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี

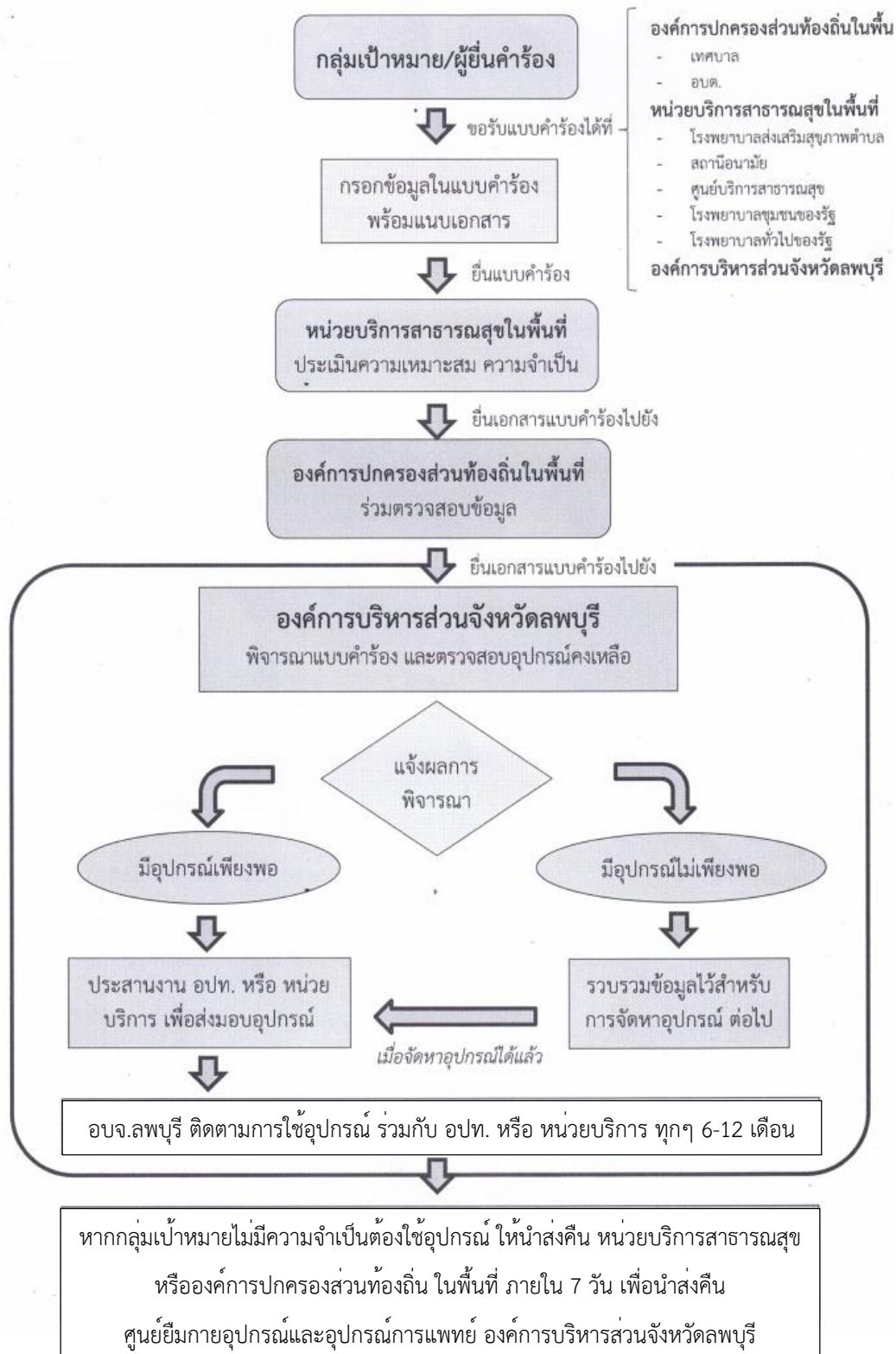
โดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เอ ไอ ซี เพื่อนำมาสู่แนวทางที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดลพบุรีมากที่สุด มีแผนการดำเนินงานดังนี้ 1) แผนการเตรียมความพร้อมบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ โดยวางแผนจัดตั้งศูนย์ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ขึ้น รวมถึงการจัดหากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์สำหรับการจัดบริการฯ ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี 2) แผนการจัดบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ โดยมีเจ้าหน้าที่

สำหรับให้บริการศูนย์เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ และจัดทำรายงานการบริการเฝ้ากายอุปกรณ์ฯ รวมถึงประชาสัมพันธ์การให้บริการ 3) ติดตามการใช้งานกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ทุก 6 - 12 เดือน โดยการมีส่วนร่วมของศูนย์เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยบริการในพื้นที่ และ 4) การนำส่งคืนกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์เมื่อไม่มีความจำเป็นในการใช้กายอุปกรณ์ฯ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยบริการในพื้นที่ นำส่งคืนมายังศูนย์เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์

ระยะที่ 3 การปฏิบัติการตามแผนการดำเนินงาน

โดยศูนย์เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมบริการให้เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ โดยวางแผนจัดตั้งศูนย์เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ขึ้น ภายใต้การดูแลของกองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ซึ่งมีคณะกรรมการศูนย์เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์เป็นผู้กำกับดูแล และเตรียมเจ้าหน้าที่สำหรับให้บริการ ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ 2 คน นักกายภาพบำบัด 1 คน และเจ้าหน้าที่กองทุน 2 คน รวมจำนวน 5 คน รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ตามประกาศตามประกาศสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง รายการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการจัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการในกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพ ระดับจังหวัด พ.ศ. 2562 (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2562) จำนวน 7 รายการ ได้แก่ ไม้เท้าค้ำยัน รัดแบริ่งแบบอลูมิเนียม ไม้เท้าอลูมิเนียมแบบสามขา ไม้เท้าสำหรับคนตาบอดพับได้ รถนั่งคนพิการชนิดพับได้ทำด้วยโลหะแบบปรับให้เหมาะสมกับความพิการได้ รถนั่งคนพิการชนิดพับได้ทำด้วยโลหะแบบปรับไม่ได้ เบาะรองนั่งสำหรับคนพิการ และรถสามล้อโยกมาตรฐานสำหรับคนพิการ ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดลพบุรี จากนั้นมีการจัดบริการให้เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ ในวันทำและเวลาการราชการ ณ ที่ทำการกองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ซึ่งการยื่นแบบคำร้องผ่านทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยบริการในพื้นที่ จากนั้นหน่วยบริการประเมินความจำเป็นในการใช้กายอุปกรณ์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตรวจสอบข้อมูล แล้วนำส่งมายังองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อศูนย์เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ได้รับแบบคำร้องแล้ว ผู้ป่วยหรือผู้ดูแลผู้ป่วยสามารถรับกายอุปกรณ์ฯ มีการบริการให้คำแนะนำวิธีการใช้กายอุปกรณ์และการดูแลรักษาอย่างละเอียดแก่ผู้รับบริการ และการประสานงานสหวิชาชีพในพื้นที่ในการดูแลต่อเนื่อง ภายหลังส่งมอบกายอุปกรณ์ฯ แล้ว จากนั้นจัดทำรายงานการเฝ้า - คืบ ทุกเดือน และมีประชาสัมพันธ์การให้บริการผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยบริการในพื้นที่ จากนั้นเป็นการติดตามการใช้งานกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ทุก 6 เดือน โดยการมีส่วนร่วมของศูนย์เฝ้ากายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยบริการในพื้นที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะมีการประสานติดตามการใช้งานของกายอุปกรณ์ที่เฝ้าในแต่ละพื้นที่ในการตรวจสอบสภาพการใช้งาน ทั้งนี้เมื่อไม่มีความจำเป็นในการใช้กายอุปกรณ์ฯ แล้ว ภายใน 7 วัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยบริการในพื้นที่ได้นำส่งคืนกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ มายังศูนย์

เยี่ยมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จากนั้นร่วมระดมสมองในการประชุมติดตามการดำเนินงานผ่านการประชุมกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพระดับจังหวัด โดยมีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในการจัดประชุมติดตามการดำเนินงาน และมีการสังเกตขณะดำเนินงาน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ตลอด 2 เดือนที่ให้บริการ มีผู้รับบริการที่เป็นกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จำนวน 85 ราย โดยบริการมีการให้เยี่ยมมอกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ ยังมีการให้ความรู้และสาธิตการใช้การอุปกรณ์ โดยพยาบาลวิชาชีพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายจากนักกายภาพบำบัด ซึ่งผู้รับบริการมีความเข้าใจและสามารถเข้าถึงกายอุปกรณ์ได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง นอกจากนี้มีการสะท้อนผลของการปฏิบัติตามแผน สามารถแก้ไขปัญหาของการเข้าถึงกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ในพื้นที่จังหวัดลพบุรีได้ ทำให้กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติได้มากที่สุด ทั้งนี้ในการประชุมได้ทำการสรุปให้มีการติดตามการใช้กายอุปกรณ์อย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานว่า กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพสามารถใช้กายอุปกรณ์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งกายอุปกรณ์ที่ได้รับนั้นสามารถทำให้ช่วยให้ดำเนินชีวิตได้ดีมากขึ้น ซึ่งจากการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สรุปรูปแบบบริการให้เยี่ยมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี ได้ตั้งแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี

ระยะที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน

4.1 ผลการนำไปปฏิบัติประเมินโดยการประชุมระดมสมอง การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้รับบริการกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพภายหลังได้รับกายอุปกรณ์สามารถดำเนินชีวิตได้ดีขึ้น เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท่านหนึ่งกล่าวว่า “หลังชาวบ้านของเราได้อุปกรณ์ บางคนเดินไปไหนมาไหนได้ด้วยไม้เท้า บางคนญาติพาเข็นรถออกมาสูดอากาศนอกบ้าน เห็นรอยยิ้มพวกเขาเหมือนเขาได้กลับมาใช้ชีวิตที่อยากทำได้เหมือนเดิมแล้ว” เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่านหนึ่งกล่าวว่า “การให้ยืมกายอุปกรณ์นี้เป็นสิ่งที่สามารถให้คนไข้กลับมาดำเนินชีวิตได้ดีกว่าเดิม จากที่ต้องอยู่กับบ้านก็สามารถเดินไปคุยกับเพื่อนบ้านได้อย่างก่อน มีอุปกรณ์ช่วยเหลือแบบนี้ดีมาก” นอกจากนี้ยังสามารถทำให้ลดความวิตกกังวลต่อผู้ดูแลในด้านสังคมเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี อาสาสมัครสาธารณสุขท่านหนึ่งกล่าวว่า “ก่อนหน้านี้ญาติก็ช่วยดูแลตลอด คิดว่าต้องซื้อไม้เท้า แต่ราคาแพง พอได้ไม้เท้าสามขาให้ยืมมาช่วยเขาก็ได้ไหนมาไหนได้ ญาติก็ไม่ต้องห่วงว่าจะเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น” นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่านหนึ่งกล่าวว่า “หลังจากคนไข้ได้รถเข็นมา ญาติก็พามากายภาพที่อนามัยได้สะดวก” จากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้เห็นรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี สามารถส่งเสริมผู้รับบริการกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้มีการเข้าถึงกายอุปกรณ์ได้อย่างทั่วถึง รวมถึงสามารถดำเนินชีวิตตามปกติวิถีได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น

4.2 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี หลังการดำเนินงานได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจ พบว่า ผู้รับบริการกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ มีระดับความพึงพอใจด้านกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ ได้แก่ วัสดุมีความแข็งแรง ทนทาน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.88, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.39) ความเหมาะสมของสภาพการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.88, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) ความเหมาะสมของวิธีการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.84, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.53) และสามารถนำไปใช้งานได้จริง อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.89, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) ส่วนระดับความพึงพอใจด้านการบริการศูนย์ฯ ได้แก่ การบริการให้ยืมกายอุปกรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.93, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.26) การบริการให้คำแนะนำวิธีการใช้กายอุปกรณ์และการดูแลรักษา อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.98, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.15) การประสานงานสหวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.93, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.26) และความพึงพอใจภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.99, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.11) รายละเอียดดังตารางที่ 1 นอกจากนี้ผู้รับบริการได้ให้ข้อเสนอแนะ มีประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ควรเพิ่มรายการกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ และ 2) ควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ของศูนย์ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี (n = 85)

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ด้านกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์			
1. วัสดุมีความแข็งแรง ทนทาน	4.88	0.39	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของสภาพการใช้งาน	4.88	0.49	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของวิธีการใช้งาน	4.84	0.53	มากที่สุด
4. สามารถนำไปใช้งานได้จริง	4.89	0.49	มากที่สุด
ด้านการบริการศูนย์ยืมมา			
5. การบริการให้ยืมกายอุปกรณ์	4.93	0.26	มากที่สุด
6. การบริการให้คำแนะนำวิธีการใช้กายอุปกรณ์และการดูแลรักษา	4.98	0.15	มากที่สุด
7. การประสานงานสหวิชาชีพ	4.93	0.26	มากที่สุด
8. ความพึงพอใจภาพรวม	4.99	0.11	มากที่สุด

การอภิปรายผล

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ยังพบปัญหาของพื้นที่ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรีไม่สามารถเข้าถึงกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็นเพื่อนำไปใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพที่บ้านได้ จึงทำให้เกิดความพิการหรือภาวะแทรกซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น และหน่วยบริการในพื้นที่จังหวัดลพบุรียังมีปัญหาในการขาดแคลนการอุปกรณ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น เช่น ที่นอนลม เตียงผู้ป่วยเครื่องดูดเสมหะ เป็นต้น และประชาชนในพื้นที่ห่างไกลยังไม่ได้รับการดูแลและการฟื้นฟูสมรรถภาพได้อย่างทั่วถึง รวมถึงขาดข้อมูลการฟื้นฟูสมรรถภาพและการเข้าถึงแหล่งกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี, 2566) จากสถานการณ์ดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยบริการสาธารณสุขขาดการประสานงานเพื่อให้เกิดความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายรวมถึงการบริหารจัดการงบประมาณที่ขาดความบูรณาการระหว่างหน่วยงานซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ อดิษฐ์พงษ์ ประถมวงศ์ (2565) ที่พบว่า การดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพประสบปัญหาการดูแลและการเข้าถึงบริการของรัฐเป็นไปด้วยความยากลำบาก ได้แก่ การคมนาคมที่ยากลำบาก ด้านสถานะทางการเงินที่ขาดแคลน ด้านอุปกรณ์ทางการแพทย์ไม่พร้อม ด้านสภาพที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสม และขาดความต่อเนื่องในการร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี สามารถทำให้ศูนย์ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ มีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน เนื่องจากเป็นการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการวางแผนปฏิบัติงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานสาธารณสุข ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทรวงสาธารณสุข (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2562) ที่ว่า หน่วยงานระดับพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่ให้อำนาจท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสุขภาพเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์นำไปสู่การฟื้นฟูสมรรถภาพในกลุ่มเป้าหมายฯ ซึ่งเป็นไปตามตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพระดับจังหวัด พ.ศ.2562 ข้อ 9 (2) (ก) ที่มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้ยืมอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นสำหรับผู้มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายในการจัดหา ซ่อมแซม และเคลื่อนย้ายอุปกรณ์เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นตามสภาพของบุคคลนั้น (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2563) ดังนั้นแนวทาง ระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับเหล่านี้สามารถพัฒนาแผนการดำเนินงานที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากการระดมสมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี

ระยะที่ 3 การปฏิบัติตามแผนโดยรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี สามารถทำให้เกิดการเข้าถึงกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์อย่างทั่วถึง และส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถดำเนินชีวิตได้ดียิ่งขึ้น อาจเนื่องมาจากรูปแบบนี้เพิ่มการเข้าถึงบริการ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่ต่อเนื่อง กายอุปกรณ์มีความพร้อมให้บริการ และมีความต่อเนื่องในการร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดและหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา (2565) ที่ได้จัดตั้งศูนย์ยืม-คืน และรับบริจาคกายอุปกรณ์ในจังหวัดสงขลา เพื่อมอบให้กับคนพิการ ผู้สูงอายุติดเตียงและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีความจำเป็นในการใช้กายอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างต่อเนื่องที่บ้าน และเพิ่มการเข้าถึงบริการยืมกายอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่

ระยะที่ 4 การประเมินผลรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี สามารถส่งเสริมผู้รับบริการกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้มีการเข้าถึงกายอุปกรณ์ได้อย่างทั่วถึง รวมถึงสามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น อาจเนื่องมาจากนอกเหนือจากบริการยืมกายอุปกรณ์แล้ว ยังมีการบริการให้คำแนะนำวิธีการใช้กายอุปกรณ์และการดูแลรักษาอย่างละเอียดแก่ผู้รับบริการ และการประสานงานสหวิชาชีพในพื้นที่ในการดูแลต่อเนื่องด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ สุริยันต์ ปัญหาราช (2560) ที่ศึกษาผลลัพธ์การดำเนินการของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพ จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและ

ผู้มีส่วนได้เสียและการจัดการกระบวนการมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การดำเนินงานของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อสุขภาพ จังหวัดหนองบัวลำภู นอกจากนี้ยังมีการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี โดยความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากรูปแบบนี้สามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึงทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรปภา เสงฆทรัพย์ และคณะ (2564) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลจุฬารัตน์ 3 อินเตอร์เนชั่นแนล พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของ ลลิตา หลอดแก้ว และ พัทธนา เอ็งบริบูรณ์พงศ์ใจดี (2568) ความพึงพอใจของผู้รับบริการสุขภาพแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ระดับความพึงพอใจภาพรวมในระดับสูง

อย่างไรก็ตามรูปแบบดังกล่าวนี้มีจุดเด่นในการเชื่อมโยงระหว่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่ ซึ่งช่วยให้กระบวนการยืม-คืนอุปกรณ์ครบวงจร ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกายอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังมีการบันทึกและจัดการข้อมูลด้วยระบบดิจิทัล ทำให้การติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลเป็นระบบและโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตามรูปแบบนี้ยังมีข้อจำกัดในขอบเขตการให้บริการและจำนวนอุปกรณ์ยังจำกัดซึ่งมีเพียง 7 รายการอุปกรณ์เท่านั้นจึงยังไม่ครอบคลุมความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ รวมถึงผู้รับบริการบางส่วนอาจยังไม่ทราบช่องทางการเข้าถึงบริการ เนื่องจากการสื่อสารยังไม่แพร่หลายผ่านเพียงหน่วยบริการเท่านั้น ดังนั้นรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี ทำให้ผู้พิการ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้มีการเข้าถึงกายอุปกรณ์ได้อย่างทั่วถึง รวมถึงสามารถดำเนินชีวิตตามปกติวิถีได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น และรูปแบบนี้สามารถนำไปใช้ได้จริงทั้งจังหวัดลพบุรี รวมถึงสามารถสร้างแนวทางที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของจังหวัดลพบุรีมากที่สุดในการส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งในอนาคตรูปแบบนี้จะผลักดันให้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดลพบุรีต่อไป

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปการศึกษานี้ได้กระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับเทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เอ ไอ ซี สามารถทำให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานโดยทำให้เกิดผลการวิเคราะห์สถานการณ์การบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พัฒนารูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี และประเมินผลการใช้รูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรีโดยระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบบริการให้ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์จังหวัดลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อเสนอแนะ หน่วยงานในระดับจังหวัด ควรเพิ่มรายการกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ให้มีความครอบคลุมกับความต้องการของผู้รับบริการ และควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ของศูนย์ยืมกายอุปกรณ์และอุปกรณ์การแพทย์ ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำรูปแบบไปใช้ในบริบทอื่นๆ เช่น จังหวัดที่มีบริบทเขตเมืองที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). ข้อมูลผู้สูงอายุจังหวัดลพบุรี ปี 2566. <https://www.dop.go.th/th/know/1>
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2566). สถานการณ์ด้านคนพิการ. <https://dep.go.th/th/law-academic/knowledge-base/disabled-person-situation>
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2567). ข้อมูลผู้สูงอายุ ตามตัวชี้วัดกระทรวงสาธารณสุข (HDC – Dashboard). <https://dashboard.anamai.moph.go.th/>
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2562). แนวทางการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท. เทศบาล)และกระทรวงสาธารณสุข (รพ.สต.). นนทบุรี: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.
- กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ. (2564) สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2564. https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1663828576-1747_0.pdf
- ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง. (2549). การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเรื่องที่ 7: การนิเทศการศึกษา (Educational Supervision) สารสนิเทศการศึกษาศึกษา (Educational Supervision Message: ESM). กรุงเทพฯ.
- ประชาสรรค์ แสนภักดี. (2565). เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม : Mind Map® & AIC for Participatory Planning. <http://www.prachasan.com/mindmapknowledge/aic.html>
- ภัทรปภา เขวงทรัพย์, ปฎิมา รุ่งเรือง และ ภูษิต วงษ์เล็ก. (2564). คุณภาพการให้บริการที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โรงพยาบาลจุฬารัตน์ 3 อินเตอร์เนชั่นแนล. วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 7(2), 64–81. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SB_Journal/article/view/249512
- ลลิตา หลอดแก้ว และ พัทธนา เฮ้งบริบูรณ์พงศ์ใจดี. (2568). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการสุขภาพแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี. วารสารสาธารณสุขมูลฐาน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ), 40(2), e15574. <https://thaidj.org/index.php/pjne/article/view/15574>
- สินธุ์ สโรบล. (2552). วิธีวิทยาวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน: บทสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในประเทศไทยและประสบการณ์จากต่างประเทศ. เชียงใหม่: หจก.วนิดาการพิมพ์.
- สุริยันต์ ปัญหาราช. (2560). ผลลัพธ์การดำเนินการของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพ จังหวัดหนองบัวลำภู. เวชศาสตร์ฟื้นฟูสาร, 27(3), 108-114. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/aseanjrm/article/view/108061>

- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2563). คู่มือปฏิบัติงานกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพ ระดับจังหวัด (ตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพระดับจังหวัด พ.ศ.2562). กรุงเทพฯ: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. (2565). อบจ.สงขลา ร่วมกับกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดสงขลา ลงพื้นที่มอบอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการฯ. <https://www.ahsouth.com/paper/1149>
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี. (2566). ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ปีงบประมาณ 2566. ลพบุรี: สำนักเลขานุการองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี. (2567). ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในเขตจังหวัดลพบุรี. ลพบุรี: กองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี.
- อนัษฐพงษ์ ประถมวงศ์. (2565). การถอดบทเรียนปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพจังหวัดตราดที่นำไปสู่การได้รับรางวัลความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด. วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ, 5(1), 127-40. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WPSMS/article/view/254889>
- อรณา วีระขุนย์ และ สุชาญวัชร สมสอน. (2566). แนวทางการพัฒนารูปแบบการติดตามผู้ป่วยวัณโรคปอดในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสู่ชุมชน, 1(1), 19-34. <https://li02.tci-thaijo.org/index.php/STC/article/view/509>